

УКРАЇНСЬКА АНТРОПОНІМІЯ XVII СТ. У МАЛОВІДОМОМУ ТУРЕЦЬКОМУ ІСТОРИЧНОМУ ДЖЕРЕЛІ. IV

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 1 (47)

УДК 811.161.2'373.2

DOI:10.24144/2663-6840/2022.1(47).167-179.

Купчинська З. Українська антропонімія XVII ст. у маловідомому турецькому історичному джерелі. IV; кількість бібліографічних джерел – 21; мова українська.

Анотація. Статтю присвячено дослідженню українських антропонімів XVII ст., які засвідчені в маловідомому турецькому історичному джерелі «Дефтер Муфассал 1681 року». *Простудійовано власні назви людей лише на літери І–Ж. Метою* статті є аналіз власних назв, засвідчених у «Дефтері Муфассалі 1681 року». *Щоб досягти мети, визначено такі завдання:* 1) ознайомити читача з маловідомою турецькою історичною пам'яткою «Дефтером Муфассалом 1681 року»; 2) виокремити українські антропоніми XVII ст.; 3) провести аналіз власних назв людей та порівняти їх із сучасним українським антропоніміконом; 4) виявити ті оніми, які на сучасному етапі не зафіксовані. У розвідці використані описовий метод і методи аналізу та систематизації. Давні антропоніми, виокремлені з історичного джерела, – додаткове джерело антропонімікону, який функціонував на території України в XVII ст. Власні назви людей, що репрезентовані в «Дефтері Муфассалі 1681 року», свідчать про давність таких онімних утворень, адаптацію запозичених імен на україномовному ґрунті. *Сумуючи* вищезазначене, можемо стверджувати, що з 201 назви на І–Ж засвідчено такі, які: поширені і сьогодні на рівні власних імен людей і прізвищ; мають відмінності зі сучасними відповідниками на фонетичному рівні; не виявлені на сучасному етапі, знаходимо їх у похідних назвах; на сьогодні є екзотичними, рідко вживаються в сучасному антропоніміконі. *Практична цінність* статті полягає в тому, що виявлені та проаналізовані власні назви людей поповнили загальнослов'янський антропонімікон. *У результаті* розвідки було встановлено особливості антропонімії, що виділена з турецької пам'ятки «Дефтер Муфассал 1681 року», зокрема це історичне джерело засвідчує функціонування прізвищевих назв в Україні на кінець XVII ст., репрезентований список антропонімів літери І–Ж підтверджує, що у XVII ст. існував обширний реєстр запозичених власних імен, які адаптувалися на українському мовному ґрунті; законстатовано великий спектр різноманітних суфіксів (-ад, -ак, -ан, -ар, -ас, -аш, -ей, -ейк(о) -енко, -ець, -ик, -ил(о), -им, -ин, -ич, -иш, -ій, -к(о), -л(о), -ник, -ор, -ук, -ул, -ун, -ух), за допомогою яких творилися похідні імена/прізвиська/прізвищеві назви; сьогодні важко коментувати засвідчені антропоніми XVII ст. однозначно через те, що, очевидно, не завжди коректна транслітерація первинних записів у Дефтері, це стосується головно різночитання ç (İmeç, İmenceç), ş (İnş, İvaçış), і після приголосного (İstovim, İzvenilo) тощо; проаналізувавши фрагмент антропонімії «Дефтера Муфассала 1681 року» свідчить про те, що система українських власних назв історично і територіально об'єднана.

Ключові слова: антропонімія, запозичені імена, твірні основи, власні назви людей, «Дефтер Муфассал 1681 року».

Постановка проблеми. Український онімікон формувався впродовж багатьох століть. Тому важливим завданням сучасної ономастики є створення вичерпного банку даних антропонімів, які функціонують тепер і засвідчені в історичних джерелах. Таким способом зможемо констатувати існування українського онімного простору в діячності. Поява нових джерел інформації, зокрема історичної пам'ятки XVII ст. «Дефтера Муфассала 1681 року», сприяє оприлюдненню та студіюванню твірних основ антропонімів, словотвірних засобів, які репрезентовані в онімах, що виокремлені з джерельної бази XVII ст.

Аналіз досліджень. Матеріал статті зможемо використати для укладання «Словника антропонімів Поділля XVII ст.». Українська лексикографія має значні напрацювання в царині антропонімії [Редько 2007; Скрипник, Дзятківська 2005; Словник прізвищ 2002; Слюсар 2005; Трійняк 2005; Фаріон 2001; Чучка 2005; Чучка 2011]. Вагомим внеском у вирішенні проблеми формування повного переліку антропонімів є праці В.П. Шульгача [Шульгач 2008; Шульгач 2015; Шульгач 2016; Шульгач 2017; Шульгач 2018, Шульгач 2019], однак залишається поза увагою значний масив власних назв людей, які «приховані» в маловідомих пам'ятках, до яких

належить «Дефтер Муфассал 1681 року». Опрацювання індексу онімів цього джерела сприятиме поповненню українського антропонімікону в діячності. Тому **метою** статті є аналіз власних назв, засвідчених у «Дефтері Муфассалі 1681 року». *Щоб досягти мети, визначаємо такі завдання:* 1) ознайомити читача з маловідомою турецькою історичною пам'яткою «Дефтером Муфассалом 1681 року»; 2) виокремити українські антропоніми XVII ст.; 3) провести аналіз власних назв людей та порівняти їх із сучасним українським антропоніміконом; 4) виявити ті оніми, які на сучасному етапі не зафіксовані.

Методи та методика дослідження. У статті використані описовий метод і методи аналізу, систематизації та порівняння. Для аналізу обрано понад 200 антропонімів на І–Ж.

Виклад основного матеріалу. «Дефтер Муфассал 1681 року» – турецька історична пам'ятка, яка уможливує вивчення соціально-економічних й певною мірою політичних відносин в Османській імперії (Порті), починаючи з XV ст. Це – детальні переписи (mufassal у перекладі означає «докладний») провінцій імперії – еялетів (eyalet), які містять назви міст (kal'e), містечок (varoş), сіл (kariye), відомості про підвладне, головно християнське, на-

селення (re'aya), що повинно було сплачувати податки й різні додаткові побори натурою і готівкою [Крикун 2011, с. 603]. У Порті традиційно документація велася турецькою мовою, але арабською графікою. «Дефтер Муфассал 1681 року» оприлюднив відомий польський історик Даріуш Колодзейчик. У книзі (Dariusz Kołodziejczyk. The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary / Dariusz Kołodziejczyk. – Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 2004. – 672 p., 6 maps.) він як укладач і автор коментарів наводить текст Муфассала сучасною турецькою мовою, транскрибуючи латинкою.

Рукопис «Дефтера Муфассала 1681 року» – це книга, у якій текст займає 361 сторінку. Муфассал опубліковано на основі мікрофільму цього рукопису, який зберігається в Головному Османському архіві у Стамбулі (Başbakanlık Osmanlı Arşivi). Детальний палеографічний опис цієї пам'ятки подає Д. Колодзейчик у вступі. Документ не має ні заголовка, ні дати. За аналогією до подібних документів інших провінцій Порти, Д. Колодзейчик називає його Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Хто ж уклав цей важливий для Порти документ? На основі записів географічних та власних назв людей Д. Колодзейчик обґрунтував походження укладачів муфассала. Встановлено, що вони вихідці з південнослов'янських земель (Болгарії, Македонії, Боснії) [Kołodziejczyk 2004, с. 31]. Укладачів супроводжували турецькі військові. Загальний нагляд за переписом населення Кам'янецького, Язловецького, Барського і Меджибізького санджаків Подільського еялету здійснював Ахмед-паша – дефтердар – скарбник Порти.

«Дефтер Муфассал 1681 року» має дві частини. Перша репрезентує річні доходи султана і кам'янецького бейлербея з аялету, кількість промислів та наявність дозволів на підприємницьку діяльність, перелік володінь великого візира Ахмеда-паші Кьопрюлю-заде [Kołodziejczyk 2004, с. 73–78].

У другу частину входить перелік назв усіх зареєстрованих поселень (844) і поіменний реєстр дворів та їх господарів [Kołodziejczyk 2004, с. 79–277, 300–453]. Д. Колодзейчик вважає, що за кількістю зафіксованих поселень та їхніх назв муфассал є найбільш вичерпним джерелом для Подільського воєводства аж до ХХ ст. [Kołodziejczyk 2004, с. 1]. Слід зазначити, що проблем із ідентифікацією назв географічних об'єктів та записом власних назв у цій історичній пам'ятці було багато, головна причина в тому, що назви дуже багатьох поселень у муфассалі орієнтовані на їхнє польське звучання [Крикун 2011, с. 612–614]. Однак примітно, що антропонімікон українського населення, що переважало на Поділлі, все ж передається в пам'ятці наближено до українського звучання (Mihaylo, Ulas, Yurko). У Муфассалі відчутний вплив норм турецької мови в записах ойконімів та антропонімів, зокрема було обов'язкове подання літери **İ** на початку тих із них, які мали збіг **s** і **z** з іншими приголосними (Iskala, Izvan). Будемо

розглядати в статті саме ці назви, які отримали турецьке нашарування – початкове **İ** (напр., İspiridon, İstanko) і **ti**, які в українській мові починаються на **і** (напр. Ілценко, Іваско). У тексті подаватимемо всі варіанти назв, адже в окремих випадках назви з початковим **İ** залишилися в українському антропоніміконі і до сьогодні. Яскравим прикладом цього є зафіксований в Дефтері онім İstanenko, а сьогодні маємо такі варіанти: Істаненко, Станенко.

Видання Дефтера Муфассала [Kołodziejczyk 2004] має чітку структуру. Він складається з переднього слова, у якому професор Віктор Остапчук детально представив процес підготовки цього історичного джерела (від ідеї до її реалізації) та вступної частини, в якій Д. Колодзейчик описав історичні події, які відбувалися на території частини Поділля – у кінці ХVІІ ст. Османської провінції, зосередився на аналізі змісту, організації, призначенні, функції та фізичного опису Дефтера Муфассала. Особливої уваги заслуговує та частина праці, у якій репрезентовано османський реєстр як мовне, топографічне, демографічне та економічне джерело. У цій частині роботи розписано принципи публікації цього історичного джерела, подано легенди та нотатки про турецьку та українську транскрипції, важливим для читача є параграф «Як читати Дефтер». Для ономаста дорожочинними є параграфи, присвячені антропонімії та топонімії [Купчинська 2021, с. 282–283].

Текст Дефтера Муфассала – це описи міст та сіл Кам'янецького, Меджибізького, Барського та Язловецького санджаків. Особливої наукової ваги має довідковий апарат цього видання. Представлено десять *таблиць* (1. Османські намісники Кам'янецького аялету; 2. Ідентифіковані та невідомі місцевості, зареєстровані в муфассалі; 3. Населені та безлюдні місцевості в Османському Поділлі; 4. Християнське та єврейське населення Османського Поділля; 5. Найпопулярніші населені пункти Поділля; 6. Реальні та майбутні доходи в Османському Поділлі тощо), *карти* (1. Територія навколо Сатанова (із вставкою: Кучманський шлях в межах Поділля); 2. Місцевість навколо Чорного Острова та Плоскирова; 3. Місцевість навколо Меджибіжа та Константинова; 4. Місцевість навколо Язловця; 5. Місцевість навколо Кам'янця; 6. Місцевість навколо Бару), *госларій, індекси* антропонімів (Українські (руські) та деякі польські імена (крім поляків у Кам'янці); імена поляків, зареєстрованих у Кам'янці (лише християнські імена); єврейські імена; вірменські імена; грецькі, болгарські та південнослов'янські імена), ойконімів та інших географічних та етнічних назв. Дуже інформативним серед додатків є конкорданс турецьких відповідників українських власних назв. В «Індексі власних назв» подано чотири позиції: 1) транскрипція (запис латинкою того, як звучала назва); 2) арабське написання; 3) інтерпретація власної назви; 4) сторінка в Дефтері. У статті опускаємо арабський запис та потрактування цієї назви Д. Колодзейчиком, для нас дуже важливим є транскрибоване українське звучання антропоніма. Ми не можемо

бути абсолютно впевненими в тому, що цей запис української власної назви правильний, але ми переконані, що затранскрибовані форми антропонімів максимально наближаються до реального звучання цих онімів у XVII ст. Доказом цього є: 1) сучасні відповідники-пропріативи; 2) похідні форми від зафіксованих в Дефтері антропонімів. Тому, аналізуючи український антропонімікон цього історичного турецького джерела, будемо обов'язково зважати на цих два аспекти [Купчинська 2021, с. 282–283].

İç [325] (*Іч/Іць (Isaak) < *Іч/Іць < можливо, від Іконій, Ікар (Тр., с. 149)). Сьогодні виявлено лише 19 носіїв прізвища Іць, засвідчено низку споріднених прізвищ на сучасному етапі: Іценко, Іцкович, Іцков, Іцко. Варіант Іч не засвідчений <https://ridni.org/karta/>. Однак він існував, бо зафіксовано антропонім Ічко, у якому його виявлено.

İčko [136, 233, 303, 335, 361] (Ічко/Іцько < *Іч/Іць + -к(о) < правдоподібно, від Іконій, Ікар (Тр., с. 149) або Ісак (ДМ, с. 544)). Сьогодні обидва варіанти функціонують на рівні прізвищ: Ічко має 25 носіїв (пор. Іченець), а Іцько – 5 одиниць.

İflasko [99] (*Іфласко/*Фласко < *Іфлас/*Флас + -к(о) < можливо, від Влас (Тр., 72) або Флавій (ДМ, с. 544)). У сучасному українському антропоніміконі не виявлено таких назв, але маємо таке засвідчення: Mary Flasko (1915) <https://ridni.org/karta/>.

İhnat [29, 33, 36, 42–43, 51, 53, 55, 62–63, 72, 76, 84, 88–89, 102, 108, 113–14, 118, 121, 125–27, 131, 133, 140, 144–46, 149, 152, 154–56, 165–66, 169, 178–79, 185, 210, 215, 218, 226, 228, 231, 235, 242, 245–48, 257, 263, 268, 279, 282, 301, 303, 309–10, 325, 328, 340–42, 358, 366] (Ігнат/Гнат (< Гнат, Ігнат, Ігнатій (Тр., с. 90–91)). У XVII ст. антропоніми Ігнат/Гнат головню функціонували як імена, а на сучасному етапі маємо 726 од. прізвища Ігнат і 430 од. Гнат <https://ridni.org/karta/>.

İhnatçenko [93–94] (Ігнатченко/Гнатченко (< Ігнат/Гнат + -к(о) < Ігнат, Гнат, Ігнатій (Тр., с. 90–91)). Обидва варіанти антропоніма збереглися до сьогодні, зафіксовано 968 носіїв прізвища Ігнатченко та 434 – Гнатченко <https://ridni.org/karta/>.

İh[n]atçenko [94] (*Іг[н]атченко/Г[н]атченко (< Іг[н]ат/Г[н]ат + -к(о) < Ігнат, Гнат, Ігнатій (Тр., с. 90–91)). У Дефтері відновлена автором покажчика літера **н** споріднює цей антропонім з попереднім, однак на сучасному етапі зафіксоване прізвище (342 од.) <https://ridni.org/karta/> Гатченко, яке не має ніякого семантичного стосунку на рівні твірної основи до Гнатченко.

İhnatenko [178] (Ігнатенко/Гнатенко (< Ігнат/Гнат (Тр., с. 90–91) + -енко). Обидва варіанти дуже популярні на всій території України: Ігнатенко – 12786 од., Гнатенко – 4214 носіїв <https://ridni.org/karta/>.

İhnatey [159] (Ігнатей/*Гнатей (< Ігнат/Гнат (Тр., с. 90–91) + -ей (пор. Микитей, Пилипей. Суфікс -ей, доданий до власного імені, надає йому зменшеного, а разом із тим якогось шанобливого відтінку (Ред., с. 119)). Антропонім Гнатей не функціонує на сучасному етапі ні як прізвище, ні як ім'я. Прізвище Ігнатей сьогодні мають 6 носіїв <https://ridni.org/karta/>.

İhnaty [277] (Ігнатій/Гнатій (< Ігнатій/Гнатій (Тр., с. 90–91)). У турецькій пам'ятці антропонім Ігнатій репрезентує низку імен. У сучасному українському антропоніміконі обидва варіанти трансонімізувалися в прізвища, засвідчено 63 од. – Ігнатій і Гнатій – 62 од. <https://ridni.org/karta/>.

İhnatko [233] (Ігнатко/Гнатко (< Гнат, Ігнат (Тр., с. 90–91) + -к(о)). Тепер Ігнатко/Гнатко функціонує і на рівні імен, і на рівні прізвищ (Ігнатко – 496 носіїв, а Гнатко – 708 <https://ridni.org/karta/>.

İhor [241] (Ігор (< Ігор (Тр., с. 147–148)). Ігор як ім'я в Україні дуже популярний, а як прізвище, яке є наслідком трансонімізації, є в трьох носіїв <https://ridni.org/karta/>.

İhoraş [171] (*Ігораш < Ігор (Тр., с. 147–148) + -аш (пор. Дмитраш, Лукаш (Ред., с. 115)). Ні як ім'я, ні як прізвище нам не вдалося зафіксувати на сучасному етапі цей антропонім. І відповідно й наступний також.

İhoraško [171] (*Ігорашко < Ігораш + -к(о) < Ігор (Тр., с. 147–148) + -аш (пор. Дмитраш, Лукаш (Ред., 115)).

İhoriy [171–72, 190] (*Ігорій < Ігор (Тр., 147–148) + -ій (пор. Карпій, Павлій (Ред., с. 137)). Така форма антропоніма втрачена в сучасному антропоніміконі

İhotas [275] (*Іготас < Гота + ас (пор. Курилас, Юрас (Ред., с. 112) < Іг (можливо, пов'язано із Ігнат, Ігор? (пор. рос. Игоша <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya>) + ота (пор. Джигота, Лагота (Ред., с. 148)). Цей антропонім не зберігся.

İjdanko [104] (*Іжданко/Жданко < Ждан (Тр., с. 137) + -к(о)). До сьогодні зберігся варіант Жданко, є 43 носії цього прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İlaçenko [323] (*Ілаченко < Ілак (Тр., с. 151) + -енк(о) < Іл(я/ьо) + -ак (пор. Микитчак, Юрчак (Ред., с. 107)) < Ілля). Нам не вдалося віднайти таке прізвище на сучасному етапі.

İlaş [20, 175, 225] (Ілаш (Тр., с. 151) < Іл(я/ьо) + -аш (пор. Петраш, Федаш (Ред., с. 115) < Ілля). Сьогодні зафіксовано 56 носіїв цього прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İlçenko [94] (Ілченко/Ільченко < Ілко/Ілько + -енк(о) < Іл(я/ьо) + -к(о) < Ілля). Сучасний український антропонімікон представлений однією одиницею варіанта Ілченко і 14682 – Ільченко <https://ridni.org/karta/>.

İlçeyko [98] (*Ілчейко/*Ільчейко < Ілчей/Ільчей + -к(о) < Ілко/Ілько + -ей) (пор. Марфей, Веремей (Ред., с. 119) < Ілля). Обидва варіанти втрачені, однак антропонімна модель залишилась актуальною.

İleşan [122] (*Ілечан < Ілек/Ілик (Тр., с. 151) + -ан (пор. Сидоран, Юрцан (Ред., 111) < Іл(я/ьо) + -ек/-ик < Ілля). Зафіксований у Дефтері антропонім утрачений.

İleşko [236] (Ілечко < Ілек/Ілик (Тр., с. 151) + -к(о) < Іл(я/ьо) + -ек/-ик < Ілля). У сучасному українському антропоніміконі прізвище Ілечко функціонує (453 од.) <https://ridni.org/karta/>.

İleuçenko [169] (*Ілейченко < Ілейко + -енк(о) < Ілей + -к(о) < Іл(я/ьо) + -ей (пор. Мар-

фей, Веремей (Ред., с. 119)) < Ілля). Як бачимо, частини засвідченого в Дефтері антропоніма Лейченко є на сьогодні, однак саме таку назву нам не вдалося виявити.

Ілейко [33, 40, 47, 50, 63, 66, 90, 185, 188, 272–73, 328, 351] (Ілейко < Ілей + -к(о) < Іл(я/ьо) + -ей) < Ілля). Цю назву як прізвище використовують 110 носіїв у сучасній Україні.

Іліса [128, 154] (*Іліса < очевидно, від Єлисей (др.-євр. 'ēlīšā' бог – порятунку; лат. Eliseus <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/%D0%B5/%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%B9>). Ні імені такого, ні прізвища на сучасному етапі ми не зафіксували.

Ілісей [172] (*Ілісей < очевидно, від Єлисей). Фонетичний варіант Ілісей у сучасному українському антропоніміконі не виявлений, однак є шість носіїв прізвища Єлисей <https://ridni.org/karta/>.

Ілія [141, 143, 154, 335, 343, 347] (Ілія < Ілія (Тр., 151) < Ілля). Зафіксовано на сучасному етапі лише одного носія фонетичного варіанта прізвища Ілія. Як ім'я цей антропонім репрезентовано в лексикографічних працях (Тр., с. 151).

Ілко [17, 20, 38–39, 42, 48, 53–54, 57, 64, 74, 81, 85, 94?, 98, 107, 110, 126, 138, 140, 148, 160, 185–86, 190, 236–37, 265, 268, 272, 304, 308–09, 327, 330, 334, 351, 355, 358, 361, 364, 366] (Ілко/Ілько < Іл(я/ьо) + -к(о) < Ілля). Обидва варіанти (з палатальним л і з твердим) функціонують у сучасному іменнику українців (Тр., с. 151–152).

Ілковіч [361] (*Ілковіч/Ільковіч/ Ілкович/Ількович < Ілко/Ілько + -овіч/-ович < Іл(я/ьо) + -к(о) < Ілля). Запис цієї назви в Дефтері можна сьогодні інтерпретувати по-різному. Варіант Ілковіч втрачений, Ількович має 285 носіїв, а Ільковіч – лише 4 носії та Ілкович – один носій. Причина непропорційної презентації цих варіантів, очевидно, криється в сучасних правописних нормах <https://ridni.org/karta/>.

Ілковінцій [185] (*Ілковінцій/ *Ільковінцій/ *Ілковинцій/ *Ільковинцій < *Ілковінко/ *Ільковінко/ *Ілковинко/ *Ільковинко + -ій < *Ілковін/ *Ільковін/ *Ілковин/ *Ільковин + -к(о) < Ілко/ Ілько + -ов + -ин/-ін < Іл(я/ьо) + -к(о) < Ілля). Ні один із варіантів назви до сьогодні не зберігся, хоч маємо репрезентовані в сучасній антропонімії актуальні форманти.

Ілунець [118] (*Ілунеч/* Ілунеч/* Ілунець/* Ілунець + -еч(-ич)/ -ець (пор. Кирич, Хомич (Ред., с. 135), Данилець, Іванець (Ред., 126)) < Іл(я/ьо) + -ун (пор. Грицун, Федун (Ред., с. 156) < Ілля). Усі варіанти назви втрачені, але знову ж таки маємо зафіксовані суфікси, які поширені в сучасній антропонімії України.

Іля [18, 27–28, 64, 92, 118, 128, 168, 350] (Іля (Тр., с. 152) < Ілля). Як прізвище цю назву використовує два носії <https://ridni.org/karta/>, однак відомий омонімічний розмовний варіант імені.

Іляш [17–18, 49, 64, 81, 94, 141, 188, 240, 242, 245, 248, 274, 275, 285, 299, 302, 321] (Іляш < Іля + -аш (пор. Матяш, Юраш (Ред., с. 115) < Ілля).

Сьогодні зафіксовано 240 од. такого прізвища <https://ridni.org/karta/>.

Імець [44] (*Імеч/*Імець < Ім? (пор. Іменко, Імин (Тр., с. 124) + -еч(-ич)/ -ець (пор. Кирич, Хомич (Ред., 135), Данилець, Іванець (Ред., с. 126)) < Євмен). Обидва варіанти не збереглися до сьогодні, але спостерігаємо діахронне функціонування словотвірних суфіксів.

Імілан [298] (*Імілан/*Імилан < Єміліан, Омелян, Емілій). Фонетичні варіанти XVII ст. втрачені на рівні прізвищ. Однак цей антропонім у Дефтері використовується як ім'я. Тому не слід відкидати імовірності функціонування фонетичного варіанта на рівні власної назви людини на сучасному етапі, хоч такого нема зареєстрованого (Тр., с. 269–270).

Імілія [155] (*Імілія < Емілія). Нам не вдалося зафіксувати сьогодні такого варіанта назви ні на рівні імен, ні на рівні прізвищ.

Імілян [39] (*Імілян/*Імілян < Єміліан, Омелян, Емілій). Обидва варіанти антропоніма XVII ст. занепали, однак вони свідчать про широкий діахронний спектр варіантності українських власних назв.

Імладенко [230] (*Імладенко/*Младенко (пор. Молоденко (13 носіїв) < Імлад/Млад + -енко). Неповноголосні варіанти прізвища втрачені, однак є споріднені: Младьонов, Младінов <https://ridni.org/karta/>.

Імлатан [51] (*Імлатан < ?). На жаль, важко визначити твірну основу цього втраченого антропоніма, але маємо репрезентовані суфікси (-ат, -ан), які актуальні і в сучасній антропонімії системі України.

Іриш [342] (*Іриш/*Іриш < Ір (пор. Ірха, Іршан, Іршко (Тр., 157)) + -иш/-иш (пор. Гавриш, Павлиш (Ред., 136)) < Іринарх, Іриней?). Обидва варіанти занепали, однак сьогодні маємо споріднені.

Ірмас [169] (*Ірмас < Ірм (пор. Єрм, Ярмаль, Єрмаш/Ярмаш (Тр., с. 133–134) (< Єрмія, Єрмолай) або Ірма + -ас (пор. Демидас, Федас (Ред., 112)).

Ірменець [172] (*Ірменеч/*Ірменець < Ірмен? + -еч/-ець < Ірм (пор. Єрм, Ярмаль, Єрмаш/Ярмаш (Тр., 133–134) + -ен (пор. Баден, Груден (Ред., с. 121)). Складно точно визначити зв'язок із твірною основою. Можливо, назва здеформована. Обидва варіанти втрачені.

Ірменотенко [113] (*Ірменотенко < Ірменот(а) + -енко < Ірмен + от(а) (пор. Дребота, Гургота (Ред., с. 148) < Ірм (пор. Єрм, Ярмаль, Єрмаш/Ярмаш (Тр., 133–134) + -ен (пор. Баден, Груден (Ред., 121)). Назва занепала.

Ірмія [172] (*Ірмія < Єрмія (Тр., с. 133)). І як ім'я, і як прізвище цей антропонім сьогодні не зафіксовано.

Ірочік [358] (*Ірочік/*Ірочик < *Ірок + -ик/-ік (пор. Гнатик, Гриник (Ред., с. 128) < *Ір + -ок (пор. Назарок, Федючок (Ред., с. 146) < Іриней, Іриній (Тр., с. 157)). Такі варіанти власних назв не існують в сучасному українському антропоніміконі, але маємо репрезентовані суфікси (-ик/-ік, -ок), які тепер дуже поширені.

Ірсим [65] (*Ірсім/*Ірсим (пор. Урсул) < Ірс/Ірс (?) + -им/-ім (пор. Борим, Гудим (Ред., с. 131)). Ні один із варіантів не зберігся.

İrsul [27] (Ірсул (пор. Урсул) < Ірс (пор. Урс (Тр., с. 369)) + -ул (пор. Мікул, Радул (Ред., с. 154)). На території сучасної України маємо лише одного носія прізвища Ірсул, а Урсул, до прикладу, зреалізоване 977 одиницями <https://ridni.org/karta/>.

İsa [127] (Іса (пор. Іся (Тр., с. 158) < Ісак або Ісай (ДМ, с. 545)). У сучасному антропоніміконі засвідчено 5 од. прізвища Іса <https://ridni.org/karta/>.

İsa [108] (*İsa < Ісак або Ісай (ДМ, с. 545)). Назва втрачена.

İsaçenko [109–10] (Ісаченко < Ісак + -енк(о)). Прізвище Ісаченко поширене на території України (1786 од.) <https://ridni.org/karta/>.

İsaçeyko [178] (*Ісачейко < Ісак + -ейк(о) (пор. Данилейко, Івасейко (Ред., с. 120)). Антропонім XVII ст. втрачено.

İsak [19, 40, 146] (Ісак < Ісак (Тр., с. 158)). Ім'я Ісак і його варіанти широко представлені в сучасному антропоніміконі України, і омонімічне прізвище репрезентоване 1291 од. <https://ridni.org/karta/>.

İsay [20, 42, 118, 210] (Ісай < Ісай (Тр., 158)). І прізвище (438 од.), й ім'я засвідчені на сучасній мапі України.

İsay [155, 322] (*İsay < Ісай (Тр., 158)). Фонетичний варіант Ісай втрачений.

İsayçenko [20] (Ісайченко < Ісайко + -енк(о) < Ісай + -к(о) < Ісай). Зафіксовано сьогодні 162 носії цього прізвища.

İsayeç [118] (*Ісаець/*Ісаєч < Ісай + -еч(-ич)/-ець (пор. Кирич, Хомич (Ред., 135), Данилець, Іванець (Ред., с. 126) < Ісай). Обидва варіанти втрачені, але засвідчено споріднені Ісаєв, Ісаєнко.

İsayenko [114, 226] (Ісаєнко < Ісай + -енк(о)). Це прізвище дуже поширене і сьогодні, маємо 3575 фіксацій <https://ridni.org/karta/>.

İsayko [63, 116] (Ісайко < Ісай + -к(о)). Засвідчено на сучасному етапі 301 носія <https://ridni.org/karta/>.

İsfiriteç [134] (*Ісфірітеч/*Ісфірітець/*Ісфіритеч/*Ісфіритець/*Сфірітеч/*Сфірітець/*Сфірітець/*Сфіритеч/*Сфіритець < Свирид (Свиридон, Спиридон) + -еч(-ич)/-ець). Усі варіанти цього прізвища XVII ст. занепали. Можливо, що назва була частково здеформована.

İshak [278] (Ісхак < Ісхак lexicography.online/opomastics/superanskaya/i/исхак). Сучасний український антропонімікон містить цю назву. Так, прізвище Ісхак має двоє носіїв.

İsidor [108, 260, 322] (*Ісідор/*Ісидор/Сидор < Сидір/Сидор). Варіанти з початковим і втрачилися на рівні прізвищ, поширеним є Сидор (3167 од.) <https://ridni.org/karta/>. Щодо імен, то маємо сучасне жіноче ім'я Ісидора/Ізидора (Тр., 158).

İsiduh [350] (*Ісідух/*Ісидух/Сідух/*Сидух < Ісід/Ісид/Сід/Сид + -ух (пор. Петрух, Янух (Ред., с. 160) < Сидір). Перших два варіанти на сучасному етапі не зафіксовано, щодо третього, то маємо вісім носіїв цього прізвища <https://ridni.org/karta/>. Четвертий варіант нам не вдалося виявити.

İsidus [259] (*Ісідус/*Ісидус/*Сідус/*Сидус < Ісід/Ісид/Сід/Сид + -ус (пор. Гринус, Климус (Ред., с. 158) < Сидір). Ні один із цих варіантів не про-

слідковується в сучасному українському антропоніміконі.

İsimeklo [286] (*Ісімекло/*Ісимекло/*Сімекло/*Симекло < (Ісімек/Ісимек/Сімек/Симек + -л(о) (пор. Стисло, Скобло (Ред., с. 143)). Назва із затемненою твірною основою, можливо, спотвореною. Ні один із варіантів не спостерігаємо тепер.

İsimoyla [341] (*Ісімойла/*Ісимојла/*Сімойла/*Симойла (пор. Joren Simoila (1672)) <https://ridni.org/karta/> < Самойло ?). Усі варіанти занепали.

İsimorsenko [104] (*Ісіморсенко/*Ісиморсенко/*Сіморсенко/*Симорсенко < Ісіморс/Ісиморс/Сіморс/Симорс + -енко). Твірна основа затемнена, а суфікс свідчить про українську модель прізвища.

İskabarın [99] (*Іскабарін/*Іскабарин/*Скабарін/*Скабарин < Іскабар/Іскабар/Скабар/Скабар + -ін/-ин < Іскаб/Іскаб/Скаб/Скаб + -ар (пор. Гонтар, Куцар (Ред., с. 112)). Можливо, твірна основа цього антропоніма пов'язана з апелятивом скаб(а) (Ред., II, с965). Ні один із цих варіантів не зберігся.

Наступні три антропоніми містять спільну твірну основу Іскар/Скар (пор. Скарупа, Скаруцька <https://ridni.org/karta/>), яку варто, очевидно, пов'язувати з іє. *sker-/*sker- – випорожнятися (ЕСУМ V, с. 266).

İskareç [237] (*Іскареч/*Іскарець/*Скареч/*Скарець < Іскар/Скар + -еч/-ець).

İskaronus [52] (*Іскаронус/*Скаронус < Іскарон(ь)/Скарон(ь) + -ус (пор. Дмитрус, Матус (Ред., 158)) < Іскар/Скар + -он(ь) (пор. Яронь (Ред., с. 147)).

İskarula [363] (*Іскарула/*Скарула < Іскар/Скар + -ул(а) (пор. Савула, Стецула (Ред. с. 154)). Ні один варіант із цих трьох антропонімів не дійшов до нашого часу.

İskelka [64] (*Іскелка/*Скелка < Іскел(я)/Скел(я) + -к(а). Цей антропонім відапелятивного походження. Пов'язувати його слід із іє. *(s)kel- – різати, *kel- – бити (ЕСУМ V, с. 262). У сучасному антропоніміконі спостерігаємо споріднені назви: Скелева, Скелев <https://ridni.org/karta/>, однак засвідчених у XVII ст. варіантів сьогодні нам не вдалося зафіксувати.

İskolodım [98] (*Ісколодім/*Ісколодим/*Сколодім/*Сколодим < Ісколод/Сколод + -им/-ім (пор. Борим, Гудим (Ред. с. 131)). Засвідчений антропонім пов'язаний із: колода, сколоти, що, очевидно, споріднений із *kolti – рубати, розсікати, розщеплювати, колоти (ЕСУМ II, с. 517). Ні один із варіантів не зберігся до сучасного етапу.

İskolom [104] (*Ісколом/*Сколом (пор. Skolom (1911–1954) <https://ridni.org/karta/>)). На сьогодні нам не вдалося знайти такого антропоніма. Можливо, це здеформована назва. Щодо її походження, то маємо припущення, що вона пов'язана з: сколомутити/скаламутити, коломітний (ЕСУМ II, с. 519).

İskopeneç [104] (*Іскопенеч/*Іскопенець/*Скопенеч/*Скопенець (Скопенко, Скопенюк, Скопень, Скопенков <https://ridni.org/karta/>) < скоплений + -еч/-ець). Усі варіанти антропоніма занепали.

İskoy [314] (Іској/Ској < Іској, можливо з гр. iskō – думати, висловлюватися <https://lexicography>.

online/onomatics/superanskaya/и/иской). Правдоподібно, у Дефтері йдеться про рідкісне тепер ім'я, яке зафіксоване в сучасному українському іменнику (Тр., с. 159), засвідчено й одного носія прізвища Ской <https://ridni.org/karta/>. Із цим антропонімом пов'язані наступні два засвідчення в Дефтері.

İskoyeç [139] (*İskoeç/*İskoeçь/*Скоєч/*Скоєць < Иской + -еч/-ець). Маємо сучасні споріднені назви: Іскович, Ісков <https://ridni.org/karta/>, однак засвідчені в XVII ст. антропоніми не збереглися.

İskoyenko [302] (*İskoєnko/*Скоєnko < Иской + -енко). Обидва варіанти занепали.

İskuran [361] (*İскуран/*Скуран (пор. Стиран (Ред. II, с. 1014)) < Скур (< скурати – виграти, добути, одержати, дістати (ЕСУМ V, с. 292) + -ан (пор. Бажан, Продан (Ред., с. 111)). Сьогодні обидва варіанти не вдалося підтвердити, однак існують споріднені назви: Іскуратова, Скуратов, Скуратівський <https://ridni.org/karta/>.

İsliṣa [137] (*İслиша/* Іслиша/*Сліша/Слиша < слихати, слішати, слихи (ЕСУМ V, с. 301)). На сьогодні лише один із чотирьох варіантів функціонує в сучасному антропонімі, є сім носіїв прізвища Слиша <https://ridni.org/karta/>, однак маємо спільнокореневі власні назви: Слиш, Слишик, Слишко, Слишка та ін.

İsmernik [303] (*İсмернік/*Ісмерник/*Смернік/*Смерник (пор. Mendel Smernic (1866–1937) <https://ridni.org/karta/>, Смирний (Ред. II, с. 981)) < правдоподібно, цей антропонім семантично пов'язаний із смирний (пор. схв. смєран – скромний, лагідний, покірний (ЕСУМ V, с. 322)) + -ик (пор. Рудик, Смілик (Ред., с. 129)).

İsodor [258] (*İсодор/*Содор (пор. Sofia Sodor (1884) <https://ridni.org/karta/>) < Сидор, Ісидор/Ізидор (Тр., с. 336)). У сучасному антропонімі ці назви втрачені.

İspiridon [148] (*İспірідон/*Іспіридон/Спірідон/Спиридон < Спиридон (Тр., 346)). Сьогодні ім'я Спиридон функціонує, однак маємо й омонімічні прізвища: Спірідон (5 од.) та Спиридон (18 од.) <https://ridni.org/karta/>.

İspirus [342] (*İспірус/*Іспірус/*Спірус/*Спирус (пор. Maria Spirus (1776)) < Іспір/Спир(а) (Тр., с. 326) + -ус (пор. Гринус, Левус (Ред., с. 158) < Спиридон). Усі варіанти втрачені.

İstaçidor [275] (*İстачідор/*Істачидор/*Стачідор/*Стачидор < можливо, від стачити – вистачати, постачати (ЕСУМ V, с. 403) + -ор (стачит(д)ор – той, хто постачає)). Ні один із варіантів назви не дійшов до наших днів.

İstafiy [32, 56, 62, 82?, 91, 149, 182] (*Істафій (пор. Істафійєв)/Стафій (пор. Стафійчук, Стафіняк) < Євстафій (Тр., с. 125)). На сьогодні засвідчено 63 од. прізвища Стафій <https://ridni.org/karta/>. Зафіксований омонімічний варіант власного імені (Тр., с. 276).

İstah [43, 169, 174] (*Істах/Стах < Стах (Тр., с. 276) < Євстафій (Тр., 125)). Зафіксовано 560 носіїв прізвища Стах <https://ridni.org/karta/>.

İstanenko [139, 272] (Істаненко/Станенко < Стан (< Станіслав, Станімир, Нестан і подібні) +

-енко). Обидва варіанти засвідчені в сучасному антропонімі: Істаненко 1 од., а Станенко – 56 од. <https://ridni.org/karta/>. Маємо чимало й споріднених назв: Стан, Станкевич, Станько та ін.

İstanilan [19] (*Істанілан/*Істанілан/*Станілан/*Станілан (пор. Stanilan (1970) <https://ridni.org/karta/>) < Станіло (< Стан (< Станіслав, Станімир, Нестан і подібні) + -ил(о) (пор. Журило, Синило (Ред., с. 131) + -ан (пор. Процан, Федоран (Ред., с. 111)). Усі варіанти XVII ст. втрачено, але антропонімічний матеріал свідчить, що всі засоби і способи творення збереглися до сьогодні.

İstanko [161] (*Істанко/Станко < Стан (< Станіслав, Станімир, Нестан і подібні) + -к(о) (пор. Гнатко, Захарко (Ред., с. 14)). На сучасному етапі виявлено 664 од. прізвища Станко <https://ridni.org/karta/>.

İstarunik [309] (*Істарунік/*Істаруник/*Старунік/*Старуник < Старун (пор. Старунь (Ред. II, с. 1004)) + -ік/-ук) < С(с)тарий + -ун (пор. Тихун, Хорошун (Ред., с. 156)). Ні одного з чотирьох варіантів антропоніма не виявлено на сьогодні, однак маємо споріднені назви: Старчак, Старчук (СЧ, с. 335).

İstas [49, 210, 266, 328, 334] (*Істас/Стас < Стасій, Станіслав (Тр., с. 347)). Стас популярне ім'я на сучасному етапі, а прізвище має лише 101 носій.

İstasimus [240] (*Істасімус/* Істасімус/*Стасімус/*Стасімус (пор. Louis A Stassimus (1890) <https://ridni.org/karta/>) < Стасі/Стасім + -ус (пор. Магус, Микус (Ред., с. 158) < Стас + -ім/-им (пор. Будим, Гудим (Ред., с. 131) < Стасій, Станіслав, Анастасій (Тр., с. 347)). Ні один із варіантів не зберігся.

İstaslan [54] (*Істаслан/*Стаслан (пор. Ann Stasslan (1847) <https://ridni.org/karta/>) < Істасло/Стасло + -ан (пор. Костан, Федоран (Ред., с. 111) < Стас + -л(о) (пор. Звізло, Койло (Ред., 143) < Стасій, Станіслав, Анастасій (Тр., с. 347)). Обидва варіанти занепали.

İstasuh [172] (*Істасух/*Стасух < Істас/Стас + -ух (пор. Дорух, Мацух (Ред., с. 160) < Стасій, Станіслав, Анастасій (Тр., с. 347)).

İstaş [359] (*Істаш/Шаш (пор. Шашків, Шашко, Шашок (Ред. II, с. 1007) < Істах/Штах + -*jь < Стасій, Станіслав, Анастасій (Тр., 347)). На сьогодні засвідчено 20 носіїв прізвища Шаш <https://ridni.org/karta/>.

İstaşko [143] (*Істашко/Шашко < Істах/Штах + -к(о) < Стасій, Станіслав, Анастасій (Тр., с. 347)). Зафіксовано 1527 прізвищ Шашко на території всієї України <https://ridni.org/karta/>.

İstat [16] (*Істат/*Стат < Стат (пор. Остат (Тр., с. 276) < Євстафій (Тр., 125)). Обидва варіанти втрачені.

İsteç [18, 185, 234, 279] (*Істеç/*Істець/Стеç (пор. Стеçко (Тр., с. 349) /Стець (пор. Стець (Тр., с. 349) < Стеç/Стець < Степан). Варіанти з початковим **і** не засвоїлися, а прізвища Стеç маємо 13 од., а Стець – 3798 од. на сучасному етапі <https://ridni.org/karta/>.

İsteçenko [97, 109, 131, 236, 239, 313, 318] (*Істеçенко/Стеçенко/*Істеçенко/Стеçенко < Істеç/

Стеч/Істец(ь)/Стец(ь) + *-енко* < Степан). Збереглися форми без початкового *i*: Стеченко – 295 од., Стеценко – 12911 од. <https://ridni.org/karta/>.

İsteçe[n]ko [110] (*Істече[н]ко/*Стече[н]ко/*Істече[н]ко/*Стеце[н]ко). У цій формі зафіксованого в Дефтері антропонімі є відновлена **[n]**. Очевидно, запис був некоректний.

İstečko [97, 109–10, 135, 186, 231, 237, 247, 255, 265, 277, 298] (*Істеčko/*Істецко/Стечко (пор. Stephani Stechko (1935))/Стечко < Істеч/Стеч/Істец(ь)/Стец(ь) < Степан). Споріднених антропонімів є в сучасному іменнику чимало (Тр. с. 348–350). Зафіксовано 478 од. прізвища Стечко <https://ridni.org/karta/>.

İstečuk [186] (*Істечук/*Істецу(ю)к/Стечук/Стецу(ю)к < Істеч/Стеч/Істец(ь)/Стец(ь) + *-ук* (пор. Глібчук, Кондратюк (Ред., 151) < Степан). Ця модель прізвища дуже поширена на території України. Сьогодні маємо 33 носії прізвища Стечук, 8789 – Стецюк і 8 носіїв – Стечук <https://ridni.org/karta/>.

İstefa [55, 173] (*Істефа/Стефа < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). На сьогодні є лише один носій прізвища Стефа, щодо омонімічного імені, то воно доволі поширене.

İstefadyus [172] (*Істефадюс/*Стефадюс < Істефад(а)/Стефад(а) + *-юс* (пор. Баюс, Канюс (Ред., с. 158) < Істеф(а)/Стеф(а) + *-ад* (непоширений суфікс властивий для іменників жіночого роду, вказує на збірне значення [Полюга 2001, с. 375]). Цей суфікс рідко використовується в онімії, зокрема в антропонімії, однак існують і на сучасному етапі давні гідроніми Бершадь, Бершадка [СГУ, с. 46], Берладь, Birlad. «Суфікс *-ad, -jad* може кваліфікуватися як давньоєвропейський, але органічно успадкований слов'янами» (Цит. за: [Карпенко 1999, с. 44]). Засвідчена власна назва XVII ст. – яскравий приклад того, як запозичені морфеми входили в ужиток і на рівні української антропонімії < Степан/Стефан (Тр., с. 348)).

İstefan [16–20, 26–29, 31, 33–36, 39–40, 42, 157–65, 167–69, 17172, 174–75, 178, 180–82, 186, 188, 210, 215, 218, 225–26, 228, 231–33, 236–39, 241, 243, 248, 253, 257–60, 262, 265, 267, 272, 274, 277–78, 285–86, 294, 298, 300–01, 303, 309, 313–15, 318–19, 321–25, 327–31, 333–34, 336, 340–41, 347, 349, 351–52, 357, 359, 361, 363] (*Істефан/Стефан < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). Шляхом трансонімізації власна назва людини перейшла на рівень прізвища, сьогодні маємо його 30 носіїв.

İstefančenko [88] (*Істефанченко/Стефанченко < Істефанко/Стефанко + *-енко* < Істефан/Стефан + *-к(о)* < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). На сьогодні маємо лише одного носія прізвища Стефанченко <https://ridni.org/karta/>.

İstefanenko [175, 178] (*Істефаненко/Стефаненко < Істефан/Стефан + *-енко* < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). На сучасному етапі виявлено 475 од. прізвища Стефаненко <https://ridni.org/karta/>.

İstefanko [96, 169, 279, 330] (*Істефанко/Стефанко (пор. Стефанчук) < Істефан/Стефан + *-к(о)* < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). На карті сучасної України зафіксовано 410 носіїв прізвища Стефан-

ко <https://ridni.org/karta/>.

İstefano [329] (*Істефано/*Істефаньо/Стефано/*Стефаньо < Істефан/Стефан + *-о(-'о)* < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). У Дефтері презентована назва на *-о* без пом'якшення попереднього приголосного: Васьо, Ізьо та ін. (Ред., с. 144). Однак міг бути здеформований запис. У сучасному антропоніміконі переважають оніми на *-'о*. Що ж до нашого матеріалу, то лише прізвище Стефано зафіксовано одинадцять разів <https://ridni.org/karta/>.

İstefec [229] (*Істефеч/*Істефець/*Стефеч/*Стефець < Істеф/Стеф + *-еч (-ич)* / *-ець* < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). Ні один із варіантів цього антропоніма не відслідковується на сьогодні.

İstef[ɸ]ko [126] (*Істе[ф]ко/Сте[ф]ко < Істеф/Стеф + *-к(о)* < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). Відтворена графема [ф] підтверджує зв'язок із уже зазначеним базовим іменем. У сучасному антропоніміконі виявлено лише 37 од. прізвища Стефко <https://ridni.org/karta/>, що ж до варіанта імені, то він дуже поширений.

İstefun [168] (*Істефун(ь)/ *Стефун(ь) (пор. Margareta Stefun (1883) <https://ridni.org/karta/>) < Істеф/Стеф + *-ун(-унь)* (пор. Павлун, Пазун (Ред., с. 156), Михалунь, Федунь (Ред., с. 157)) < Степан/Стефан (Тр., 348)). Засвідчені варіанти власної назви XVII ст. втрачені.

İstefuno [131] (*Істефун(ь)о/*Стефун(ь)о (пор. Стефуняк, Стефунько, Стефунко, Стефунин <https://ridni.org/karta/>) < Істефун(ь)/Стефун(ь) + *-о(-'о)* < Істеф/Стеф + *-ун(-унь)* (пор. Павлун, Пазун (Ред., 156), Михалунь, Федунь (Ред., с. 157)) < Степан/Стефан (Тр., с. 348)).

İsten [91, 253, 277] (*Істен(ь) (пор. Істенко/*Стен(ь) (пор. Стенько) < Істен(ь) /Стен(ь) (Тр., с. 348) < Степан/Стефан). Сьогодні маємо 171 од. прізвища Стень.

İstepah [167] (*Істепах/Степах < Істеп/Степ + *-ах* (пор. Ромах, Івах (Ред., с. 114)). Варіант Степах сьогодні функціонує і як ім'я, і як прізвище (15 носіїв) <https://ridni.org/karta/>.

İstepan [93] (*Істепан/Степан < Степан (Тр., с. 348)). Це ім'я поширене в Україні, маємо й омонімічне прізвище (242 од.) <https://ridni.org/karta/>, форма з початковим *i* занепала.

İstepko [285] (*Істепко/Степко (Тр., с. 348) < Істеп/Степ + *-к(о)*. Маємо 605 носіїв прізвища Степко <https://ridni.org/karta/>.

İstevan [17] (*Істеван/*Стеван (Тр., с. 348) (пор. Стевич (Чуч., с. 533), Стеванів, Стевчак, Стеванович Стевановська <https://ridni.org/karta/>) < Істепан/Степан. Обидва варіанти занепали.

İstevanenko [175] (*Істеваненко/*Стеваненко (пор. Трофим Стеваненко (2003)) < Істеван/Стеван + *-енко*.

İstevец [359] (*Істевеч/*Істевець/*Стевеч (пор. Nellie Steveh (1914)) /*Стевець (пор. Anna Maria Stevetz (1804)) < Істев(ан)/Стев(ан) + *-еч(-ич)* / *-ець* < Степан/Стефан (Тр., с. 348)). Ні один із варіантів антропоніма не зберігся.

İstoratko [54] (*Історатко/*Сторатко < Історат/Сторат + *-к(о)* < можливо, Стратон (ДМ, с. 547).

Нам не вдалося цей антропонім зафіксувати на сучасному етапі.

İstoroşenko [109] (*Історошенко/Сторошенко < Історох(ш)/Сторох(ш) + *-енко* < можливо, ця назва пов'язана зі сторошити – настовбурчувати (ЕСУМ, V, с. 429)). Маємо споріднені назви: Сторошук, Сторошко, Сторошева, Сторошчук і три носії прізвища Сторошенко <https://ridni.org/karta/>. Цілком імовірно, що могло відбутися оглушення прикінцевого основи (ж > ш).

İstorotenko [358] (*Історотенко/*Сторотенко (пор. Валентина Сторотенко (1908–1942)) < Історот/Сторот + *-енко* < можливо, від Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Цілком імовірно, що «неповноголосна» сполука **страт** «українізувалася» і перейшла в повноголосну. На сьогодні обидва варіанти занепали.

İstovim [341] (*Істовім/*Істовим/*Стівім/*Стівим < Істов/Стів + *-им* (пор. Будим, Кудим (Ред., с. 131)). Загальною залишається твірна основа цього антропоніма. Можливо, назва здеформована. У таких варіантах сьогодні не зафіксовано.

İstoyan [140, 147] (*Істоян/Стоян < Істоян/Стоян (Тр., с. 352)). У сучасному українському антропоніміці маємо значну кількість прізвищ Стоян – 2470 од. <https://ridni.org/karta/>

İstradiy [38] (*Істрадій/*Страдій (пор. Страдна, Страдецька <https://ridni.org/karta/>) < Істрад/*Страд (очевидно, від страдати – страждати, терпіти (ЕСУМ, V, с. 429) + *-ій* (пор. Криклій, Теробій (Ред., с. 137)). Обидва варіанти занепали.

İstrafi [37] (*Істрафі/*Страфі < Істраф/Страф (пор. Євстрафій (Тр., с. 126) < Євстрат). Правдоподібно, назва спотворена, тому й нетипова для українського антропонімікону фіналь цього оніма.

İstras [106, 188] (*Істрас/*Страс (пор. Judith Stras (1938), Venuo Strass (1914)) < можливо, від Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Ні один варіант не засвідчений в українському антропоніміці.

İstrasenko [119, 227] (*Істрасенко/*Страсенко < Істрас/Страс + *-енко* < можливо, від Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). На сучасному етапі таких варіантів назв нема, але є споріднені: Страсевич, Страсюк, Страсевич <https://ridni.org/karta/>.

İstrasko [108] (*Істраско/*Страско < Істрас/Страс + *-к(о)* < можливо, від Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Обидва варіанти занепали.

İstratiç [179] (*Істратіч/*Стратіч/*Істратіч/*Стратіч (пор. Male Stratiç (1900)) < Істрат/Страт + *-ич/-іч* < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Сьогодні цих назв не засвідчено, проте маємо споріднені: Стратійчук, Стратієнко, Стратій, Стратюк <https://ridni.org/karta/>.

İstratin [181, 332] (Істратін/*Стратін/*Істратин (пор. Істрагов, Істратій, Істратенко/*Стратин (пор. Стратійчук, Стратієнко, Стратій, Стратюк <https://ridni.org/karta/>) < Істрат/Страт + *-ин/-ін* < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). До сьогодні зберігся один із варіантів – Іс-

тратін (один носій).

İstratiy [17, 20, 64, 91, 102, 121, 147, 149, 168, 169, 172, 180] (Істратій/Стратій < Істрат/Страт + *-ій* < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Обидва варіанти збереглися до сьогодні: Істратій – 98 од., Стратій – 619 од.

İstratko [120] (*Істратко/*Стратко (пор. Erma Stratko (1924)) < Істрат/Страт + *-к(о)* < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Назви XVII ст. втрачені.

İstrato [168] (*Істрат(ь)о/*Страт(ь)о (пор. Anton Strato (1846) <https://ridni.org/karta/>) < Істрат/Страт + *-о(-'о)* < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Обидва варіанти занепали.

İstratoneç [101] (*Істратонеч/*Стратонеч/*Істратонеч/*Стратонеч (пор. Albino Stratonek (1930) <https://ridni.org/karta/>) < Істратон/Стратон + *-еч(-ич)/-ець* < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Усі чотири варіанти не вдалося зафіксувати в сучасному антропоніміці.

İstratul [138] (*Істрагул/*Страгул (пор. Abram-David Stratul (1858) <https://ridni.org/karta/>) < Істрат/Страт + *-ул* (пор. Крецул, Радул (Ред., с. 154)) < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)).

İstratulasiy [33] (*Істратуласій/*Стратуласій < Істратулас/Стратулас + *-ій* < Істрагул/Страгул + *-ас* (пор. Демидас, Курилас (Ред., с. 112) < Істрат/Страт + *-ул* (пор. Крецул, Радул (Ред., с. 154)) < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Назви XVII ст. занепали.

İstratulat [172] (*Істратулат/Стратулат < Істрагул/Страгул + *-ат* (пор. Курнат, Шкурат (Ред., с. 113) < Істрат/Страт + *-ул* (пор. Крецул, Радул (Ред., с. 154)) < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Сьогодні засвідчено 657 носіїв прізвища Стратулат <https://ridni.org/karta/>.

İstreçko [277] (*Істречко/Стречко < Істрек/Стрек (можливо, від стрекотати (ЕСУМ, V, с. 436) + *-к(о)*). На сьогодні зафіксовано 7 носіїв прізвища Стречко <https://ridni.org/karta/>.

İsverec [32] (*Ісвереч/*Ісверець/*Свереч/*Сверець < Ісвер/Свер (можливо, твірна основа пов'язана з дієсловом свереніти – цвіркотати (ЕСУМ, V, с. 189) + *-еч(-ич)/-ець*). Усі варіанти антропоніма занепали.

İsvodnik [109] (*Ісводнік/*Ісводник/*Своднік/*Сводник (пор. John Svodnik (1884) <https://ridni.org/karta/>) < Ісвод/Свод (можливо, твірна основа пов'язана з дієсловом зводити – обдурювати, спокушувати (ЕСУМ, II, с. 251) + *-ник* (пор. Будник, Мірошник (Ред., с. 129)). Сьогодні не зафіксовано ні одного варіанта цього антропоніма, однак маємо споріднені назви: Сводніна, Сводцева.

İsyak [228] (Ісяк (пор. Ісь, Іся, Ісюк (Тр., с. 158) /*Сяк (пор. Mary Syack (1835) <https://ridni.org/karta/>) < Ісак). У сучасному антропоніміці засвідчено 13 носіїв прізвища Ісяк.

İşa [121] (*Іша (пор. Ішкова, Ішутін <https://ridni.org/karta/>) < Іс(ь) + *-ја* < Ісак, Ісай). Назва не збереглася.

İstatıy [145] (*Іштатій/*Штатій < Іштат/Штат + -iй < Стратон, Євстратій, Стратилат, Стратій, Стратоник (Тр., с. 352)). Обидва варіанти занепали.

İv [331] (*Ів (пор. Mary Ive (1837–1920) <https://ridni.org/karta/>) < Іван). Ця назва не збереглася.

İva [127] (Іва < Іван). Нам не вдалося засвідчити такого варіанта імені в сучасному іменнику, але є 6 носіїв прізвища Іва <https://ridni.org/karta/>).

İvaçış [188] (*Івачіш/*Івачиш < Івак (пор. Івака (Тр., с. 144) + -иш/-иу (пор. Гавриш, Даниш (Ред., с. 136)) < Іван). Ці варіанти антропоніма втрачено.

İvaçko [309] (*Івачко < Івак (пор. Івака (Тр., с. 144) + -к(о) (пор. Андрейко, Пронько (Ред., с. 136)) < Іван). Нам не вдалося зафіксувати це прізвище на сучасному етапі.

İvad [16, 18, 117, 120, 128] (*Івад < Ів + -ад (див. вище İstefadyus)) < Іван). Сьогодні нема такого антропоніма.

İvadçenko [280] (*Івадченко < Івадко + -енко < Івад + -к(о) < Ів + -ад < Іван). Такого антропоніма сьогодні нема, але маємо споріднені назви: Іваднєв, Іваднева <https://ridni.org/karta/>.

İvaduk [233] (*Іваду(ю)к < Івад + -ук (пор. Іванчук, Іващук (Ред., с. 151)) < Ів + -ад < Іван).

İvah [31, 60, 355] (Івах (Тр., с. 145) < Іван). Сьогодні в Україні маємо 1111 носіїв цього прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İvahey [186] (*Івахей < (Івах (Тр., с. 145) + -ей (пор. Пилипей, Томей (Ред., с. 119)) < Іван).

İvahnuک [225] (*Івахну(ю)к < (Івахно (Тр., с. 145) + -ук (пор. Пилипчук, Іващук (Ред., с. 151)) < Іван). У наш час зафіксовано лише прізвище Івахнюк (565 од.) <https://ridni.org/karta/>.

İvan [16–20, 26, 28–29, 31–35, 37–67, 71–77, 82, 84–85, 89–91, 93–103, 105–06, 108–10, 115–22, 124–28, 131–38, 141–52, 154–65, 167–70, 172, 174–75, 178–82, 185–86, 188, 190–91, 210, 215, 218, 225–28, 230–34, 236–43, 245–48, 253–54, 257–60, 262–66, 268, 272–79, 283–86, 294–95, 298–301, 303, 308–09, 311–16, 318–23, 325, 327–31, 333–36, 340–45, 347–55, 358–61, 363, 365–67] (Іван (319 од.)) <https://ridni.org/karta/>

İvanak [110] (*Іванак < Іван + -ак (пор. Андрийчак, Грицак (Ред., с. 107)).

İvanaško [126, 127, 144, 147] (Іванашко (Тр., с. 144) < Іванах + -к(о) < Іван + -ах (пор. Івах, Ромах (Ред., с. 114)). На сьогодні маємо 114 носіїв цього прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İvançenko [91, 104, 322] (Іванченко < Іванко + -енко < Іван + -к(о)). Дуже поширене прізвище в сучасній Україні, маємо 16070 його носіїв <https://ridni.org/karta/>.

İvanço [54] (*Іванч(ь)о/Іванц(ь)о < Іванк(ч,ц)о + -о(-'о) < Іван). До сьогодні функціонують такі варіанти: Іванчо (597 од.), Іванцо (15 од.) та Іванцьо (84 од.).

İvançuk [149, 155, 359] (Іванчук < Іванко + -ук). Сьогодні зафіксовано 6085 од. <https://ridni.org/karta/>.

İvanec [171, 231, 236] (*Іванеч/Іванець < Іван + -еч(-ич)/-ець). Прізвище Іванець має 3509 фіксацій <https://ridni.org/karta/>.

İvanecsko [103] (Іванечко < Іванеч/Іванець + -к(о)). Є 168 носіїв цього прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İvanenko [28, 131, 322] (Іваненко < Іван + -енко). Дуже поширене сьогодні прізвище (12958 од.) <https://ridni.org/karta/>.

İvanik [92, 160, 198] (Іванік/Іваник < Іван + -ик/-ік (пор. Дмитрик, Костик (Ред., 128)). У сучасному антропоніміконі є обидва варіанти: Іванік – 204 од. та Іваник – 1692 од. <https://ridni.org/karta/>.

İvaniška [266] (*Іванішка/*Іванишка < Іваніш/Іваниш + -к(а) (пор. Лехмінка, Бакушка (Ред., с. 141) < Іван/Іван + -иш/-иу (пор. Павлиш, Станиш (Ред., с. 136). Ні один із варіантів антропоніма не зафіксовано на сучасному етапі.

İvanko [40, 60, 75, 88, 90, 121, 143, 148, 151, 156, 159, 161, 188, 237–38, 313, 332, 340, 344] (Іванко < Іван + -к(о)). Засвідчено 731 од. цього прізвища <https://ridni.org/karta/>. Омонімічне ім'я дуже популярне сьогодні.

İvan[n]ko [351] (Іва[н]ко < Іва[н] + -к(о)).

İvano [136, 335] (Іваньо/Івано < Іван + -о(-'о)). Обидва варіанти є сьогодні: Іваньо (283 од.) та Івано (28 од.) <https://ridni.org/karta/>.

İvanočko [71, 322] (Іваночко < Іван + -очк(о) (пор. Климочко, Тимочко (Ред., 149)). Засвідчено 1326 носіїв цього прізвища.

İvanuk [269] (Іванук/Іванюк < Іван + -ук (пор. Пилипчук, Іващук (Ред., с. 151)). Є лише один носій варіанта Іванук, прізвище Іванюк має понад 10 тис. фіксацій <https://ridni.org/karta/>.

İvanus [145] (Іванус/*Іванюс (пор. Іванюсь, Іванюсько) < Іван + -ус (пор. Левус, Канюс (Ред., с. 158)). Сьогодні варіант Іванус має 416 носіїв, а Іванюс не зберігся.

İvanusko [96] (*Івануско < Іванус + -к(о) < Іван + -ус (пор. Дмитрус, Ілюс (Ред., 158)). Цей антропонім занепав.

İvas [16, 20, 33–34, 42, 52, 54, 58, 82, 84, 88, 94, 131, 149, 168, 173, 190, 247, 322, 324, 351] (Івас/Івась < Іван + -ас(ь) (пор. Демидас, Демидась, Юрас, Юрась (Ред., с. 158–159)). Ці варіанти збереглися і до сучасного етапу і як імена, і як прізвища: Івас має 8 носіїв, а Івась – 110 <https://ridni.org/karta/>.

İvas [321, 363] (*Івас/*Івась < Іван (Тр., с. 145) + -ас(ь)). Ці варіанти не збереглися.

İvasič [115] (*Івасіч/*Івасич < Івас/Івась + -ич/-іч (пор. Хомич, Йонич (Ред., с. 135)) < Іван + -ас(ь) (пор. Демидас, Демидась, Юрас, Юрась (Ред., с. 158–159)).

İvasko [18–19, 27, 71, 86, 120, 148, 152, 155, 172, 285, 302, 367] (Іваско (пор. Івасько) < Івас + -к(о) < Іван + -ас (пор. Демидас, Юрас (Ред., с. 158)). На сьогодні маємо 426 носіїв такого прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İvaş [16, 20, 35–36, 47, 53, 55, 62, 67, 81, 95, 113, 142, 146, 149–50, 153, 158, 164, 185–86, 191, 311, 322–23, 330–31, 333–36, 340, 355, 357–59, 361] (Іваш (пор. Івашенко, Івашина, Івашка, Івашкевич, Івашків (Ред. I, 413)) < Іван). Зафіксовано 51 носія цього прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İvaşçenko [265, 272] (Івашенко < Івашко +

-енко < Іваш + -к(о) < Івах < Іван). Цей онім дуже поширений на території України, маємо майже 19 тисяч фіксацій <https://ridni.org/karta/>.

İvaşenko [100, 175, 253, 274] (Івашенко < Іваш + -енко < Іван). Засвідчено 114 од. <https://ridni.org/karta/>.

İvaşeyka [74] (*Івашейка < Івашей + -к(а) (пор. Куземка, Семінка (Ред., с. 141)) < Іваш + -ей (пор. Пилипей, Марфей (Ред., с. 119) < Іван). Цей онім втрачено.

İvaško [42, 94, 145, 149–50, 164, 237, 277, 308] (Івашко < Іваш + -к(о) < Іван). Майже три тисячі засвідчень цього оніма <https://ridni.org/karta/>.

İvka [186] (Івка (пор. Ївка (Тр., с. 120)) < Ївга, Євгенія). Сьогодні засвідчено 15 носіїв такого прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İvlaşenko [97] (*Івлашенко/Влашенко < Івлаш (пор. Овлаш (Тр., 72)/Влаш +-енко < Власій, Влас). З початковим і назва втрачена, прізвище Влашенко має шістьох носіїв <https://ridni.org/karta/>.

İvon [31, 33, 39, 41, 59, 62–64, 77, 105, 116–17, 119, 124–27, 136, 138, 143–47, 149–51, 153–55, 159–60, 162, 164–65, 172, 174, 226, 263, 340, 347, 350] (Івон (Тр., с. 146) < Іван). Засвідчено 51 од. цього оніма.

İvončan [268] (*Івончан < Івонко + -ан (пор. Процан, Сидоран (Ред., с. 111) < Івон + -к(о) < Іван). Ця назва занепадала, але маємо споріднені: Івончик, Івонча, Івончук, Іванченко <https://ridni.org/karta/>.

İvončenko [169] (Івонченко < Івонко + -енко < Івон + -к(о) < Іван). Є два носії цього оніма <https://ridni.org/karta/>.

İvonenko [91] (Івоненко < Івон + -енко < Іван). Зафіксовано 134 од. <https://ridni.org/karta/>.

İvonko [120] (Івонко < Івон + -к(о) < Іван). Маємо 8 носіїв цього прізвища <https://ridni.org/karta/>.

İvovka [161] (*Івовка < Івов + -к(а) < Іван). Цей антропонім не засвідчений сьогодні, але є споріднені: Івов, Івовенко, Івовлева.

İyuriy [367] (Юрій < Юрій). Сьогодні засвідчено 301 носія прізвища, а ім'я є дуже популярним у сучасній Україні.

İyurun [97] (*Юрун (пор. Mick Jurun (1914)) < Юр + -ун (пор. Федун, Яцун (Ред., 156)) < Юрій). Така назва втрачена.

İzbaraş [249] (*Ізбараш/*Збараш < Ізбар/Збар? + -аш (пор. Болюбаш, Юраш (Ред., с. 115)). Ці варіанти атропоніма втрачені, але маємо споріднені: Збаращенко < Збарах.

İzhak [226] (*Ізхак < Ісаак). Такий антропонім у сучасній Україні не засвідчено.

İzidorenko [285] (*Ізидоренко/*Ізидоренко/*Зідоренко/*Зидоренко < Ізидор/Ізидор/*Зідор/*Зидор + -енко < Ізидор, Ісидор, Сидор, Сідор (Тр., с. 336)). Ні один з варіантів XVII ст. не зберігся, але маємо споріднені назви на сучасному етапі: Сідоренко (1136 од.) та Сидоренко – понад 32 тисячі <https://ridni.org/karta/>.

İzmorçenko [159] (*Ізморченко/*Зморченко < Ізморко/Зморко (очевидно, від мор, мор, морити (ЕСУМ, III, 510) + -енко < Ізмор/Змор + -к(о)). Обидва варіанти занепали.

İzvenilo [66] (*Ізвеніло/*Ізвенило / *Звенило/*Звенило < Ізвен / *Звен (< Звенислав(а) (пор. Звеномира, Звінка, Звіня (Тр., с. 105) + -ил(о)/-ил(о) (пор. Борило, Держило (Ред., с. 131)). Ні один із варіантів не зберігся до сьогодні.

İdan [234] (Ждан < Ждан (Тр., с. 137)). Засвідчено 1186 од. такого прізвища.

İdano [234] (*Ждан(ь)о (пор. Pazja Zdano (1908)) < Ждан + -о(-'о) (пор. Гнат'ю, Яньо (Ред., с. 144) < Ждан (Тр., с. 137)). Як прізвище цей антропонім занепавав, але маємо споріднені: Жданов, Жданюк, Жданович <https://ridni.org/karta/>.

Висновки.

1. Турецька пам'ятка «Дефтер Муфассал 1681 року» засвідчує функціонування прізвищевих назв в Україні на кінець XVII ст.

2. Репрезентований список антропонімів на І–J підтверджує, що в XVII ст. існував обширний реєстр запозичених власних імен, які адаптувалися на українському мовному ґрунті.

3. Законстатовано великий спектр різноманітних суфіксів (-ад, -ак, -ан, -ар, -ас, -аши, -ей, -ейк(о) -енко, -ець, -ик, -ил(о), -им, -ин, -ич, -иш, -ій, -к(о), -л(о), -ник, -ор, -ук, -ул, -ун, -ух та інші), за допомогою яких творилися похідні імена/прізвиська/прізвища.

4. Із 201 назви на І–J засвідчено такі, які:

- поширені й сьогодні на рівні власних імен людей і прізвищ (İçko, İhnat, İhnatçenko, İhnatenko, İhnatıy, İhnatko, İhor, İlaş, İlçenk, İleçko, İleyko, İlko, İly), İliya, İrsul, İlyaş, İsa, İsak, İsyay, İsay, İsayçenko, İsaçenko, İskoıy, İsayenko, İsayko, İstanenko, İstratiy, İva, İvah, İvan, İvançenko, İvançu), İvaneçko, İvanenko, İvanık, İvanko, İvano, İvanoçko, İvanuk, İvasko, İvaşko, İvon, İvas, İvaş, İvaşçenko, İvaşenko, İvka, İvonçenko, İvonenko, İvonko, İyuriy, Jdan тощо;

- частково збереглися, окремі варіанти сьогодні функціонують, а деякі занепали (İç, İjdanko, İlkoviç, İsidor, İspiridon, İstah, İstanko, İhnatey, İstaş, İstaşko, İstaş, İstaşko, İstafiy, İsteç, İsteçenko, İsteçko, İsteçuk, İstefa, İstefan, İstefançenko, İstefanenko, İstefanko, İstefano, İstepah, İstepan, İstepko, İstorosçenko, İstoyan, İstratulat, İstreçko, İvanus, İvlaşenko, İvanço, İvaneç тощо);

- не виявлені на сучасному етапі як прізвища, знаходимо їх у похідних назвах (İflasko, İhoraş, İhoraşko, İhoriy, İhotas, İlaçenko, İleçeyko, İleçan, İleuçenko, İlısa, İlısey, İlkovıncıy, İlunec, İmeç, İmlan, İmladenko, İmlatan, İriş, İrmas, İrmenec, İrmenotenko, İrmiy, İroçık, İrsım, İsa, İsaçeyko, İsay, İsayeç, İsfiriteç, İsiduh, İsidus, İsimeklo, İsimoyla, İsimorsenko, İskabarı, İskareç, İskaronus, İskarula, İskelka, İskolodım, İskolom, İskopeneç, İskoyeç, İskoyenko, İskuran, İslısa, İsmernık, İsodor, İspirus, İstaçidor, İstanılan, İstarunık, İstasimus, İstaslan, İstasuh, İstat, İstefadyus, İstefeç, İstefum, İstefuno, İsten, İstevan, İstevanenko, İsteveç, İstoratko, İstorotenko, İstovim, İstradiy, İstrafi, İstras, İstrasenko, İstrasko, İstratiç, İstratın, İstratko, İstrato, İstratoneç, İstratul, İstratulasiy, İsvereç, İsvodnık, İşa, İştatiy, İv, İvaçış, İvaçko, İvad, İvadçenko, İvaduk, İvahey, İvahuk, İvanak, İvanıška, İvanusko, İvas, İvasıç, İvaşeyka,

İvonçan, İvovka, 'ıyurun, İzbaraş, İzhak, İzidorenko, İzmorçenko, İzvenilo, Jdano тощо).

Як бачимо, превалюють ті, які занепали. Тому й важливо їх виявити і поповнити арсенал українського антропонімікону.

5. На сьогодні важко коментувати засвідчені антропоніми XVII ст. однозначно через те, що, очевидно, не завжди коректна транслітерація первин-

них записів у Дефтері, це стосується головно різночитання **ç** (İmeç, İrmeneç), **ş** (İriş, İvaçış), **i** після приголосного (İstovim, İzvenilo) тощо.

6. Проаналізувавши фрагмент антропонімії «Дефтера Муфассала 1681 року» свідчить про те, що система українських власних назв історично і територіально об'єднана.

Список скорочень:

1. **ДМ** – Dariusz Kołodziejczyk. *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary.* Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 2004. 672 p., 6 maps.
2. **ЕСУМ** – Етимологічний словник української мови: у 7 т. Київ: Наукова думка, 1983–2012. Т. I–VI.
3. **Ред.** – Редько Ю.К. Сучасні українські прізвища. Київ: Наукова думка, 1966. 216 с.
4. **Ред. II** – Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ у 2 т. Т. 2. Львів: НТШ, 2007. 1438 с.
5. **СГУ** – Словник гідронімів України. Київ: Наукова думка, 1979. 782 с.
6. **СЧ** – Словник прізвищ: практичний словозмінно-орфографічний (на матеріалі Чернівецьчини). Чернівці: Букрек, 2002. 424 с.
7. **Тр.** – Трійняк І.І. Словник українських імен. Київ: Довіра, 2005. 509 с.
8. **Чуч.** – Чучка П.П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 703 с.

References

1. **ДМ** – Dariusz Kołodziejczyk (2004) *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary.* Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute. 672 p., 6 maps [in English].
2. **ЕСУМ** – Etymolohichnyy slovnyk ukrains'koyi movy (1983–2012) [Etymological dictionary of the Ukrainian language]: u 7 t. Kyiv: Naukova dumka. T. I–VI [in Ukrainian].
3. **Ред.** – Redko Yu.K. (1966) *Suchasni ukrainski prizvyshcha* [Modern Ukrainian surnames]. Kyiv: Naukova dumka. 216 s. [in Ukrainian].
4. **Ред. II** – Redko Yu. (2007) *Slovnyk suchasnykh ukrainskykh prizvyshch u 2 t.* [Dictionary of modern Ukrainian surnames in 2 volumes]. T. 2. Lviv: NTSh. 720 s. [in Ukrainian].
5. **СГУ** – Slovnyk hidronimiv Ukrainy (1979) [Dictionary of hydronyms of Ukraine]. Kyiv: Naukova dumka. 782 s. [in Ukrainian].
6. **СЧ** – Slovnyk prizvyshch: praktychnyi slovozminno-orfohrafichnyi (na materiali Chernivechchyny) (2002) [Dictionary of surnames: practical word-change and spelling (on the material of Chernivtsi region)]. Chernivtsi: Bukrek. 424 s. [in Ukrainian].
7. **Тр.** – Triiniak I.I. (2005) *Slovnyk ukrainskykh imen* [Dictionary of Ukrainian names]. Kyiv: Dovira. 509 s. [in Ukrainian].
8. **Чуч.** – Chuchka P.P. (2005) *Prizvyshcha zakarpatskykh ukraintsiv: istoryko-etymolohichnyi slovnyk* [Surnames of the Transcarpathian Ukrainians: the Historical-Etymological Dictionary]. Lviv: Svit. 703 s. [in Ukrainian].

Література

1. Карпенко Ю.О. Проблема іллірійської гідронімії в Українських Карпатах: іллірійське чи слов'янське? *Записки з ономастики: зб. наук. праць.* Одеса: Астропринт, 1999. Вип.3. С. 37–44.
2. Крикун Микола. Подільське воєводство у XV–XVIII століттях. Статті і матеріали. Львів: НТШ, 2011. 734 с.
3. Купчинська З.О. Українська антропонімія XVII ст. у маловідомому турецькому історичному джерелі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.* 2021. Вип. 1(45). С. 281–289.
4. Полюга Л.М. Словник українських морфем. Львів: Світ, 2001. 448 с.
5. Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ у 2 т. Т. 1. Львів: НТШ, 2007. 720 с.; Т. 2. Львів: НТШ, 2007. 1438 с.
6. Скрипник Л.Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей: словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2005. 334 с.
7. Словник прізвищ: практичний словозмінно-орфографічний (на матеріалі Чернівецьчини). Чернівці: Букрек, 2002. 424 с.
8. Слюсар О. Словник буковинських прізвищ. Чернівці: Рута, 2005. 432 с.
9. Трійняк І.І. Словник українських імен. Київ: Довіра, 2005. 509 с.
10. Фаріон І.Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини кін. XVIII–поч. XIX ст. (з етимологічним словником). Львів: Літопис, 2001. 371 с.

11. Чучка П.П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 703 с.
12. Чучка П. П. Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник. Ужгород: Ліра, 2011. 428 с.
13. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. I. Київ: Довіра, 2008. 413 с.
14. Шульгач В. П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. II. Київ: Довіра, 2015. 504 с.
15. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. III. Київ: Довіра, 2016. 472 с.
16. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. IV. Київ: Довіра, 2017. 484 с.
17. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. V. Київ, 2018. 440 с.
18. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. VI. Київ, 2019. 416 с.
19. Kołodziejczyk D. *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary.* Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 2004. 672 p., 6 maps.
20. <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/>
21. <https://ridni.org/karta/>

References

1. Karpenko Yu.O. (1999) Problema illiriys'koyi hidronimiyi v Ukrayins'kykh Karpatakh: illiriys'ke chy slovyans'ke? [The problem of Illyrian hydronymy in the Ukrainian Carpathians: Illyrian or Slavic?]. *Zapysky z onomastyky: zb. nauk. prats.* Odesa: Astroprynt. Vyp.3. S 37–44 [in Ukrainian].
2. Krykun M. (2011) Podilske voievodstvo u XV–XVIII stolittiakh. Statti i materialy [Podolsk Voivodeship in 15th–18th centuries. Articles and materials]. Lviv: NTSh. 734 s. [in Ukrainian].
3. Kupchyns'ka Z.O. (2021) Ukrayins'ka antroponimiya XVII st. u malovidomomu turets'komu istorychnomu dzhereli [Ukrainian anthroponymy of the 17th century in a little-known Turkish historical source]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Filolohiia.* Vyp. 1(45). S. 281–289 [in Ukrainian].
4. Polyuha L.M. (2001) Slovnyk ukraïnskykh morfem [Dictionary of Ukrainian morphemes]. Lviv: Svit. 448s. [in Ukrainian].
5. Redko Yu. (2007) Slovnyk suchasnykh ukrainskykh prizvyshch u 2 t. [Dictionary of modern Ukrainian surnames in 2 volumes]. T. 1. Lviv: NTSh 720 s.; T. 2. Lviv: NTSh. 1438 s. [in Ukrainian].
6. Skrypnyk L.H., Dziatkivska N.P. (2005) Vlasni imena liudei: slovnyk-dovidnyk [Proper names of people: dictionary-reference book]. Kyiv: Naukova dumka. 334 s. [in Ukrainian].
7. Slovnyk prizvyshch: praktychnyi slovozmynno-orfohrafichnyi (na materialy Chernivechchyny) (2002) [Dictionary of surnames: practical word-change and spelling (on the material of Chernivtsi region)]. Chernivtsi: Bukrek. 424 s. [in Ukrainian].
8. Sliusar O. (2005) Slovnyk bukovynskykh prizvyshch [Dictionary of Bukovina names]. Chernivtsi: Ruta. 432 s. [in Ukrainian].
9. Triiniak I.I. (2005) Slovnyk ukrainskykh imen [Dictionary of Ukrainian names]. Kyiv: Dovira. 509 s. [in Ukrainian].
10. Farion I.D. (2001) Ukrainski prizvyshchevi nazvy Prykarpatskoi Lvivshchyny kin. XVIII–poch. XIX st. (z etymolohichnym slovnykom) [Ukrainian surnames of Prykarpattia Lviv region end. 18th–early 19th century (with etymological dictionary)]. Lviv: Litopys. 371 s. [in Ukrainian].
11. Chuchka P.P. (2005) Prizvyshcha zakarpatskykh ukraïntsviv: istoryko-etymolohichnyi slovnyk [Surnames of the Transcarpathian Ukrainians: the Historical-Etymological Dictionary]. Lviv: Svit. 703 s. [in Ukrainian].
12. Chuchka P.P. (2011) Slovianski osobovi imena ukraïntsviv: istoryko-etymolohichnyi slovnyk [Slavic personal names of Ukrainians: historical and etymological dictionary]. Uzhhorod: Lira. 428 s. [in Ukrainian].
13. Shulhach V.P. (2008) Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. I. Kyiv: Dovira. 413 s. [in Ukrainian].
14. Shulhach V.P. (2015) Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. II. Kyiv: Dovira. 504 s. [in Ukrainian].
15. Shulhach V.P. (2016) Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. III. Kyiv: Dovira. 472 s. [in Ukrainian].
16. Shulhach V.P. Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. IV. Kyiv: Dovira, 2017. 484 s. [in Ukrainian].
17. Shulhach V.P. (2018) Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. V. Kyiv. 440 s. [in Ukrainian].
18. Shulhach V.P. (2019) Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. VI. Kyiv. 416 s. [in Ukrainian].
19. Kołodziejczyk D. (2004) *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary.* Kyiv – Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute. 672 p., 6 maps. [in English].
20. <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/>
21. <https://ridni.org/karta/>

UKRAINIAN ANTHROPNOMS OF THE 17TH CENTURY IN
A LITTLE-KNOWN TURKISH HISTORICAL SOURCE. IV.

Abstract. The article is intended to study Ukrainian anthroponyms of the 17th century, which are recorded in the little-known Turkish historical source «Defter Mufassal of 1681». The proper names of people starting with I–J have been investigated into. The *objective* of the article is to analyze the proper names recorded in «Defter Mufassal of 1681». To achieve the objective, the following *tasks* are defined: 1) to acquaint the reader with the little-known Turkish historical monument «Defter Mufassal of 1681»; 2) to separate Ukrainian anthroponyms of the 17th century; 3) to analyze the proper names of people and compare them with the modern Ukrainian anthroponymicon; 4) to identify those onyms that are not recorded at the present stage. The descriptive well analysis and systematization *methods* are used in the study. Ancient anthroponyms, extracted from a historical source, are an additional source of the anthroponymicon, which functioned in the territory of Ukraine in the 17th century. The proper names of the people entered into «Defter Mufassal of 1681» testify to the antiquity of such onymic formations, the adaptation of borrowed names on Ukrainian-language grounds. *Summarizing* the above, one can say that of the 201 names starting with I–J there are those that: are common today at the level of proper names of people and surnames; have differences with modern equivalents at the phonetic level; are not detected at the present stage, but they can be found in derived names; today they are exotic, rarely used in modern anthroponymicon. The *practical value* of the article is that the discovered and analyzed proper names of people supplemented the All-Slavic anthroponymicon. As a result of the investigation, the peculiarities of anthroponyms isolated from the Turkish monument «Defter Mufassal of 1681» have been established. In particular, this historical source testifies to the functioning of surnames in Ukraine in the late 17th century. The represented list of anthroponyms on I–J confirms that there was an extensive register of borrowed proper names, which were adapted on the Ukrainian language basis; a wide range of suffixes (-ад, -ак, -ан, -ар, -ас, -аи, -ей, -ейк(о) -енко, -ець, -ик, -ил(о), -им, -ин, -ич, -иш, -ій, -к(о), -л(о), -ник, -ор, -ук, -ул, -ун, -ух) with the help of which derived names/surnames were created have been established; today it is difficult to comment on the attested anthroponyms of the 17th century, clearly due to the fact that the transliteration of the primary records in the Defter is not always correct, this mainly concerns the different readings of ç (İmeç, İrmeneç), ş (İriş, İvaçış), i after a consonant (İstovim, İzvenilo), etc.; the analyzed fragment of the anthroponymy «Defter Mufassal of 1681» shows that the system of Ukrainian proper names is historically and territorially united.

Keywords: anthroponymy, borrowed names, creative stem, proper names of people, «Defter Mufassal (ca. 1681)».

© Купчинська З., 2022 р.

Зоряна Купчинська – доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора Івана Ковалика, Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна, Львів; kupchynska@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-0000-0345>

Zoriana Kupchynska – Doctor of Philology, Associate Professor of the Professor Ivan Kovalyk Department of Ukrainian Language, Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine, Lviv; kupchynska@gmail.com; orcid.org/0000-0003-0000-0345